

Ο ΑΝΑΠΟΔΙΑΣΜΕΝΟΣ*

(ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ)

ΤΗΝ κοινήν περιέργειαν είχε διεγείρει ή γρηγά Σπύραινα τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Βεδαίως κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας παρατηρήσεις ἄλλων τῆς γειτονιᾶς γραϊδίων — καὶ εἶνε τὰ παρατηρητικώτερα τῶν ζώων τὰ σηντα πανταχοῦ — δωδεκάκις ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς δεκάτης ώρας τῆς πρωΐας είχεν ἐμφανισθῆ ἐπὶ τοῦ βράχου, τῆς ὑψηλοτέρας θέσεως τῆς νησιωτικῆς κωμοπόλεως Σ..., ἀπὸ τῆς δυοῖς ἐφαίνετο δλόκληρος ὁ διπλοῦς λιμὴν τῆς νήσου καὶ τὸ ἀπώτερον πέλαγος.

— Τί ἔπαθε θά πᾶ αὐτηνιδά; ἐπανελάμβανον αἱ γραῖαι, βλέπουσαι τὴν γρηγά Σπύραινα νὰ πηγαινοέρχεται ἀσθμαίνουσα — κατώκει ἔξω πρὸς τὰ Ἀλώρια, — εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς κωμοπόλεως.

Ἐνίστε προσέκοπτεν ἐπὶ ἔργατου, δστις, φορτωμένος τὴν φοβερὰν ἐκείνην κλίμακα, ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὴν ἐπισκευὴν στέγης τινός, μετέβαινεν εἰς ἄλλην οἰκίαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Τὰ μερεμέτια αὐτὰ εἶνε συνηθέστατα εἰς τὰ χωρία τώρα τὸν χειμῶνα, ὅτε ὑετοὶ καὶ οἱ ἀνεμοὶ καὶ τὸ παχὺ στρῶμα τῆς χιόνος πρὸ πάντων, μεταποιζούν συνεχῶς τὰς κεράμους, μεταβάλλοντες τὰς πτωχὰς στέγας εἰς κόσκινα.

* Αλλοτε πάλιν ἡ γρηγά Σπύραινα ἐκ τῆς πολλῆς τῆς ἀφαιρέσεως ἐπάτει μέσα εἰς τὸ κατάλευκον κατώφλιον οἰκίας τινός, τὸ δοιοῖν μόλις πρὸ μικροῦ είχε λευκανθῆ διὰ τῆς ἀσθέστου, ἐπισύρουσα κατὰ τῆς κεφαλῆς της καὶ τῶν ποδῶν της, ἡ πτωχή, χιλίας δύο βλα-

* ΣΗΜ.— Τὸ διήγημα τοῦτο, ἐν τῶν ὠραιοτέρων τοῦ διαπορεούς διηγηματογράφου καὶ ἀγαπητοῦ συνεργάτου ήμων κ. Ἀλεξ. Μωραΐτιδου, δημοσιεύθεν πρὸ ἐτῶν πολλῶν διά τινος τῶν ἀθηναϊκῶν φύλλων, εἶνε ἐλάχιστα γνωστὸν καὶ δὴ εἰς τὴν νεωτέραν γενεάν. Μὲ τὴν πεποιθήσιν δτι, οὕτως ἡ ἄλλως, θὰ ἀναγνωσθῆ ἀπλήστως ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως, ἐσκέφθημεν νὰ τὸ ἀποθησαυρισμενὸν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀπειροπληθῶν ἀνὰ τὸ πανελλήνιον ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου ἐπὶ τῇ εὐκαριότατη στάσει τῶν παρατιθεμένων σχετικῶν εἰκόνων, τὰς δυοῖς ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο ἐφιλοτεχνησεν ἡ διακεκριμένη ζωγράφος κυρία Θάλεια Φωλαρά Καραβία.

σφημάτις, αἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις ώς βρωμεραι μυῖαι περιτπαντας περὶ τὴν πολίχνην.

‘Αλλ’ ή γραῖα οὐδὲ ἥκουεν. ‘Εβλεπε μόνον. Ναι, ἔβλεπεν ή πτωχὴ τὸ πέλαγος ισταμένη ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς, ἐπὶ τοῦ ἀνεμομύλου ἐκείνου, ἐφ’ οὗ αὐθαδῶς προσέκρουον δόλοι οἱ ἀνεμοί.

— «Οὕτε καρδία ὃ τὸ γιαλό, οὕτε πουλιά ὃ τὸν κάμπο!» ἐμουρ-

... “Εβλεπεν ή πτωχὴ τὸ πέλαγος...”

μούριζεν ή γραῖα καὶ ὑπέστρεψε περίλυπος, ἐνῷ δὲ βορρᾶς ἔπνεε μετ’ ἀκαθέκτου μανίας, μεταβάλλων εἰς νέφη τῆς θαλάσσης τὰ κύματα.

Ἡ γῆραξ ἐπροχώρει καὶ δὲ βορρᾶς ἐγγύριοῦτο φοβερώτερος. ‘Ἐπνεεν ἡδη ἐπὶ μίαν ἔδομαίδα. «Παλάδωσε», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς γρηγᾶς Σπύραινας. Εἰς τὰ βουνὰ ἔστιλθον αἱ χιόνες, καὶ δὲ βορρᾶς ἐμαίνετο εἰς τὸ πέλαγος, ὅπερ παρίστα εἰκόνα ὄρχουμιένων κυμάτων, τὰ δποῖα κατὰ διαστήματα συγκρουόμενα, ιδίως κατὰ τὰς δεινὰς τοῦ ἀνέμου περιτροπάς, ἐξηρεύγοντο ἀφρύδη βροχήν, ἐξανεμούμενην εἰς συριγμὸν ὁξύτατον, ὡφ’ οὖ ἀντήχουν αἱ σπηλαιώδεις μόνον οὔτε τὸν ἔρημον πόντον. Τὰ πλοῖα, μικρὰ καὶ ἀκταῖ. Οὐδὲν ιστίον εἰς τὸν ἔρημον πόντον. Τὰ πλοῖα, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἔμενον ἀποκεκλεισμένα, ἀποφεύγοντα τὸ δαιμόνιον ὄρχημα, ὅπερ ἀρέσκεται νὰ ἔχῃ συντρόφους τοὺς στυγνούς καὶ κατηφεῖς μόνον βράχους. Καὶ αὗτοι οἱ ἀλιεῖς, ἀπελπισθέντες πλέον, ἔθεσαν ἐντὸς σάκκων τὰ δίκτυα, ἔσυραν ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀκτὴν τὰς ἀλιάδας, καὶ καθήμενοι εἰς τὰ παράλια καφενεῖται ἔπαιζαν σκαμπίλι τραβοῦντες γῆρυπαθῶς τὸν ναργιλέ των.

* *

‘Ητο πλέον δειλινόν. Ἐν τῇ ἀγορᾷ συνηθροίσθησαν ίκανοι νησιῶται, ἀκούσαντες τὴν βραχνὴν σάλπιγγα τοῦ κρεοπώλου, ἡς δὲ ἦκος

έξήρχετο ως τυλιγμένος έντός τῶν σκληρῶν γρυλλισμῶν τοῦ σφαζούμενου χοίρου. Ὁ κρεοπώλης οὗτος, ὑπηρετήσας ως σαλπιγκτῆς εἰς τὸν στρατόν, ἐφύλαξε τὴν σάλπιγγα, ἀνάμνησιν εὐάρεστον τοῦ πολυπαθοῦσαν στρατιωτικοῦ βίου, καὶ συνεῖθε κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας τοῦ κρεοπωλείου του «νὰ βαρῷ αὐτήρ», ως ἔλεγε, καλῶν τοὺς ἀγοραστάς. Ἐννοεῖται δὲ ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἦτο μία τῶν ἐπισημοτάτων ἡμερῶν τοῦ κρεοπωλείου, ἐρχομένη μετὰ τεσσαρακονθήμερον νηστείαν, καθ' ἣν οἱ κρεοπῶλαι τῶν χωρίων μεταβάλλονται εἰς γεωργούς. Καὶ ἀντήχει λοιπὸν τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ σάλπιγξ ως τεθρυσμένη λάγηνος, καὶ ἐγρύλλιζον οἱ σφαζόμενοι χοῖροι γοερᾶς, καὶ εἰς δλην αὐτὴν τὴν κρεοπωλείην ταραχήν ἔκυριάρχει βιαία πάντοτε ἡ θαλασσοταραχή.

— Οὔτε πουλὶ πετάμενο! Ἡ κούσθη καὶ πάλιν μονολογοῦσα ἡ γρηγὸς Σπύραινα ἐπὶ τοῦ βράχου.

— Παλάδιωσεν δὲ παλαβοδοργιᾶς!

Καὶ ἔβλεπε πρός τὸ μυκώμενον πέλαγος, περισυνάγουσα τὸ μαύρον ἡμάτιον διὰ τῶν χειρῶν της καὶ τὴν κατάμαυρον μανδήλαν της, ἡς αἱ ἄκραι ἐπιμόνως περιηρπάζοντο. Ἐστρέψετο δὲ γὰρ ἀπέλθη, δὲ ἐσταμάτησε αὐτὴν νεαρός ναύτης, κατερχόμενος εἰς τὴν ἀγοράν, κατάκλειστος

«Τί εἶνε, θειὰ Σπύραινα, ἔχαιρέτησεν δὲ ναύτης...» εἰς τὴν γοῦναν του, τὸν ρωσικὸν κοῦκον του καὶ τὰ βαρύτατα ως σιδηροπέδας ὑπεδήματά του.

— Τί εἶνε, θειὰ Σπύραινα; ἔχαιρέτησεν δὲ ναύτης.

— Τί γάνε, παῖδι μου!

«Ἐπόνεοαν τὰ μάτια μου
τὴν θάλασσαν νὰ βλέπω
τοὺς γιομιτζῆδες νὰ ὁρτῶ
καὶ ἐσέρα ν' ἀπαντέχω».

Ηγάπα γὰρ καλὴ γραῖα ν' ἀπαντᾷ μὲ δίστιχα, διὸ ὡν συνεχῶς ηὔφραινε τὴν καρδίαν της, μυρόνουσα οὕτω τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἀπόντος υἱοῦ της.

— Τὸν Γεωργάκη περιμένεις, θειὰ Σπύρανα;
Καὶ ἡ γρηγά Σπύρανα ἀπήντησε μὲ ἄλλο δίστιχο:

'Aváthema τοὺς μαραγκοὺς ποῦ φτειάρουν τὰ καράβια, καὶ πᾶν καὶ ξερητεύονται τὸ ψιοόφα παλληκάρια.

Καὶ ἀφηρέθη θεωροῦσα τὰ φοβερὰ κύματα, τὰ ὅποια κατ᾽ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔθραυντο τοσοῦτον ὄργιλως ἐπὶ τῆς ἐν μέσῳ του λιμένος, ἢ ποτέ πάλις μὲν καὶ ξεπλόγον γὰρ ἐκριζώσωσιν αὐτήν.

— Δὲν μου λέσ, θειὰ Σπύραινα, ἡρώτησεν ὁ ναύτης, μὲ ποιό εἶνε
ὁ Γεωργάκης;

— Μὲ τὸν καπετάν Κωνσταντῆ πλέο! τὸν περιβενθύρη
Σαλονίκη! Πήγαν ἀλάτι ἀπ' τὴς Φώκαιας.

— Μὲ τὸν καπετάνιον Κωνσταντῆ; Ἱρέατε γελών ο ναύτης με το
ἀναποδιασμένο; Και κάθεσαι καὶ τὸν καρτερεῖς, θειὰ Σπύρανα!
Θὰ τὸν θύμωσαν οι ναύτες, θὰ τὸν πείραξε δ Γεωργάκης σὰν χορ-
τατῆς ποῦ εἶνε, καὶ θὰ τὴν ἔσπασε τὴν παληρο-καϊδόσσα. Εέρεις τι
ἀγαποδιασμένος ποῦ εἶνε;

— Καλὰ Χριστούγεννα! προσέθηκεν ὁ ναυτῆς καὶ κατηλύει προς τὴν ἀγοράν ἀφήσας τὴν γραῖαν ἀναιδῶν, προσπαθοῦσαν νὰ ἐμποδίσῃ δυό μεγάλα δάκρυα, τὰ ὅποια ἔλαιψαν τὰ μάτια της, εἰναὶ διαμάντια.

Κατί ηγευρεν ή γραία, κάτι είχεν ἀκούσει περὶ τοῦ καπέταν Κωνσταντῆ καὶ ηρχισαν εἰς τὴν μητρικὴν της καρδίαν, μέσα βαθεῖαι, ν' ἀναπηδοῦν φόβοι τινὲς ἀδριστοι, ἀλλὰ πάντοτε ὑποπτοι καὶ πιθανοι. Κ' ἐνῷ προτιγουμένων είχεν ἀποφασίσει, διερχομένη ἐκ τοῦ κρεοπωλείου, νὰ προμηθευθῇ καὶ ὅλιγον ἱχοιρινόν, ἥδη τόσον ἔλυπήθη, ὅστε ἐπανῆλθε εἰς τὴν σικίαν μὲ κενάς τὰς χειρας καὶ μόνον κατεγίνετο νὰ κομίσῃ εἰς τὸν φοῦρνον τὸ χριστουγεννιάτικο φωμί, διπερ εὗρε γινομένο καὶ τὴν «κοκκώνα» — τὸ ἐξ ἄρτου δηλαδή μὲ τὸ λευκὸν ὧδη ἀνθρωπάριον, διῶρον τῶν Χριστουγέννων πρὸς τὸν ἀναμενόμενον υἱόν της.

Καὶ ησαν ἐκεῖ παραφυλάττοντα καὶ δύο μικρά εγγονάκια της, τρέμοντα ἐκ τοῦ φύχους, καὶ κρεμᾶντα ἀγκυλωτάς τὰς δύο χειράς των, μελανιασμένας ἀπὸ τὸ κρύο, μὲ τοὺς δακτύλους ἐσχηματισμένους ὡς πράγκες, ὡς τὸ ἀλιευτικὸν ἐκεῖνο ὅργανον, δι' οὗ συλλαμβάνουν τοὺς ἔχίνους.

"Ἡσαν τέκνα ἄρρενα καὶ τὰ δύο τῆς θυγατρός τηῖς, ὥρφανα καὶ τρόπος τὰ δυστυχῆ, κοιμώμενα καὶ ἐγειρόμενα εἰς τὸν ἔργημον τῆς μαροῦς οἶκον, τὸν δποῖον ἐπλήρουν ἀλλοτε μὲ τὰς φλυαρίας των καὶ ἀλλοτε μὲ τὰ κλαύματά των. Ἡ μήτηρ των ἐπήγαινε εἰς τοὺς ἄγρους «μεροκάματο» διὰ νὰ ἔη.

— "Ἐν ἦθῳ δὲ μπάμπας, μανοῦ; γῆράτησαν καὶ τὰ οὐδεὶς οὐγέρειν περὶ τοῦ ἀναμενούμενου θείου, δστις δσάκις γῆραχετο ἐκόμιζεν αὐτοῖς ποικίλα «ταξειδιώτικα δῶρα».

‘Η γραῖα δὲν ἀπήγνησεν ἀρχίσασα νὰ κατασκευάζῃ καὶ ἀλλας δύο κοκκώνες διὰ τοὺς μικρούς της ἑγγόνους.

— Τῶνε αὖτο, μανοῦ; ἡρώτα δὲ εἰς τῶν μικρῶν ιστάμενος ἔνθεν τοῦ σοφρᾶ, ἐφ’ οὗ ἡ γραῖα ἐπλαθε τὴν «κοκκώνα».

— Τοῦφιτ τοὺς τυῖ, μανοῦ, ἡ κουούνα; ἔλεγεν δὲ ετερος ιστάμενος ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους καὶ ὑπονοῶν τὴν ἀστείαν παράδοσιν, δτε μετὰ

«Ἡ γραῖα δὲν ἀπήγνησεν, ἀρχίσασα νὰ κατασκευάζῃ κοκκώνες διὰ τοὺς μικρούς της ἑγγόνους...»

τὰς ἀπόκρεω ἡ κορώνη ἀφαιρεῖ τὸν τυρὸν ἀπὸ τῆς οἰκίας καθ’ ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν καὶ φέρει τοῦτον πάλιν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ταῦτα διηγεῖτο πολλάκις ἡ γραῖα, ἀνατρέψουσα τοὺς μικρούς της ἑγγόνους. ‘Αλλ, ἥδη ἡ θειὰ Σπύραινα δὲν ώμιλει. Ἡ ὑπόνοια, τὴν δποίαν πρὸ μικροῦ τῆς ἔρριψαν διὰ τὸν καπετάν Κωνσταντῆν, εἶχεν ἀναστατώσει τὴν καρδίαν της.

— Ποῦ εἰν’ δὲ καϊκάτζαους, μανοῦ; ἡρώτησε πάλιν δὲ ετερος τῶν μικρῶν.

— Τοὺ βάδ’ ίγώ θὰ πῷ τοὺς ταγούδη, σὰ θῇ οὐ μπάμπας Γιουγάκης, εἶπε καὶ δὲ ἄλλος.

Κ’ ἐξηκολούθουν οὕτως αἱ ἐρωτήσεις, ἀτελείωτοι, εἰς τὰς δποίας

ἡ γραῖα οὐδὲν ἀπήντα. Μόνον διελογίζετο πάντοτε κ' ἐνίστε οἱ διαλογισμοὶ τῆς ἔξεστομίζοντο θρηγωδῶς:

— 'Ακοῦσ νὰ πάγ μὲ τὸν ἀναποδιασμένο! Δὲν εἶνε παράξενο ἐπάνω 'ς τὸ γενάτι του νὰ τὴν ἔσπασε τὴν παληγοσακολέέδα του.

Ο καπετάν Κωνσταντῆς, τὸν διοῖον οἱ νησιώται οἱ ἀστεῖοι καὶ παιγνιώδεις πάντοτε, καὶ εἰρωνεις πολλάκις, ἀπεκάλουν ἀναποδιασμένον, ἔηρὸς καὶ αὐστηρὸς πλοιαρχος, ἔξηντα πέντε ἑτῶν, διεκρίθη κατὰ τὴν νεότητά του διὰ τὴν φιλεργίαν του καὶ τὴν ναυτικήν του ίκανότητα, καὶ διὰ τὴν «ἔξυπνάδα» του ὡς ἔλεγον εἰς τὸ νησί. Ἀρχίσας ἀπὸ τῆς ἀκτοπλοΐας καὶ ἐπεκτείνων κατ' ἄρχας τὰς ναυτικάς του γνώσεις μέχρι Πτελεοῦ καὶ Στυλίδος, ἑτόλιμησε πρῶτος αὐτὸς νὰ ἐπιδείξῃ βρίκιον τῆς πατρίδος του, τὴν «Εὐαγγελίστριαν», ἔκατὸν πέντε τόννων, εἰς τοὺς λιμένας τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ τοῦ Ποταμοῦ, καὶ τὸ ἀρχαϊκὸν φέσι του εἰς τὴν Μασσαλίαν, ὅπου — εἰρήσθω ἐν παρόδῳ — τὸν ὑπεχρέωσαν οἱ λιμενικοὶ φύλακες, ὅταν ἔξηλθε νὰ «πρατιγάρη», νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πλοῖον του μὲ τὴν λέμβον, τρία μίλλα μακράν, διὰ νὰ καλλωπισθῇ ἐνδυόμενος εὐπρεπέστερον. Καὶ ἐν τούτοις δικαπετάν Κωνσταντῆς ἔξηλθε πάλιν ὡς ἥτο — ἵδιος καὶ ἀπαράλλακτος — μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐγύρισε μόνον τὸ προσφιλές φέσι του ἀνάποδα καὶ τὸ ἐφόρεσεν ἄνω τῶν ὕπων ὅλιγον. Εἰς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἀπέδιδε καὶ τὸ ἀπονεμηθέν εἰς αὐτὸν ἐπίθετον, προσπαθών τάχα νὰ λησμονῇ τὴν αἰτίαν τὴν ἀλληγορίαν, δι' ἣν τῷ ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν εὐφυῶν νησιωτῶν.

Καὶ πῶς ἡρέσκετο νὰ διηγῆται μετὰ ταῦτα διδίος τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο!

— «Αμα ἐφθάσαμε 'ς τὸ Λιμεναρχεῖο — ξεπλατιαστήκαμε 'ς τὰ κουπιά — μᾶς ἐρωτάει δ φύλακας:

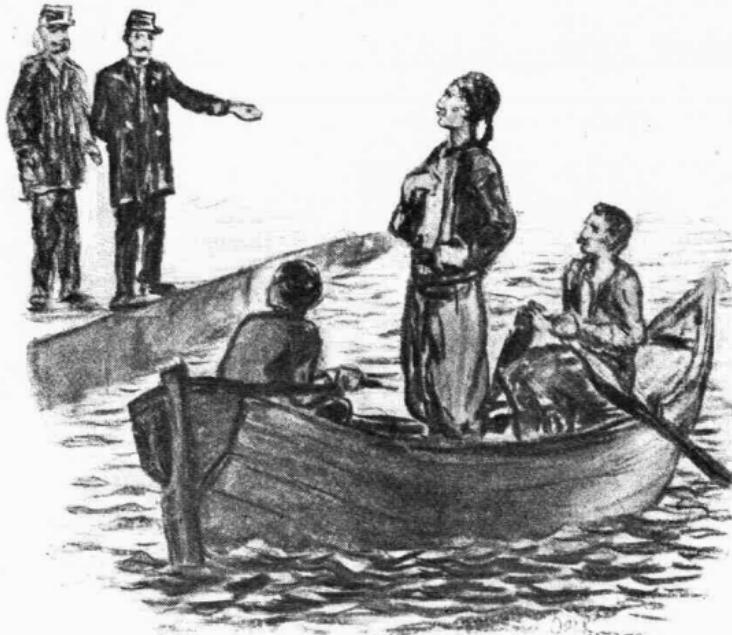
— «Ποιός εἰν' δ καπετάνιος;»

— «Νὰ! ἐγὼ εἰμαι! σηκώνομαι καὶ τοὺς λέγω. Τί; δὲν μὲ γνωρίζετε; Καὶ ἐστάθηκα ντούρος. Εσήκωσα καὶ τὸ φέσι μου κομμάτι παραπάνω! — » ἐσυνειθύεν δικαπετάν Κωνσταντῆς νὰ τὸ φορῇ πάντοτε μέχρι τῶν ὕπων καὶ τῶν ὁφθαλμῶν.

— «Νὰ σου 'πῷ, καπετάνιο μου, ἀπαντᾷ δ φύλακας. Γιὰ σένα εἶνε καλὸ τὸ φέσι σου, μὰ γιὰ τὸ λιμενάρχη δὲν εἶνε διόλου καλό. Ἐκτός ἀν ἡέληγς νὰ παρουσιασθῇς γιὰ καρδουνιάρης».

Καὶ ἔξεκαρδίζετο ἀπὸ τὰ γέλια διηγούμενος τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο δικαπετάν Κωνσταντῆς. Ἀλλως εἰς τὸ χωριό του ἥτον γνωστός. Ἐβαρύνετο τὰ πολλὰ λοῦσα. Τὸ βρακί του, ἀλλοτε βαθὺ κυάνονυψράνιο γεράνιο, εἰχεν ἀπολευκανθῇ ἐκ τῆς πολυκατιρίας. Γερνοῦν, βλέπετε, καὶ τὰ ροῦχα. Καὶ δὲν προσεβλήθη μόνον ἀπὸ τὰ γηρατεῖα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς θαλασσοφορτούνες, διότι ἡ ἀλμη ἐπικολλήσασα, ὡς ἐπὶ τῶν ἀλιέων, ἐσχημάτισεν ἀναμέσον τῶν ἀραιῶν πτυχῶν στίγματα ὑπόφαια ὡς θαμπά ἀστρα. Οὕτω καὶ οἱ ναῦται γηράσκουσιν, ὡς τὸ βρακί του Κωνσταντῆ, καὶ ὑπὸ τῶν ἑτῶν καὶ

ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τὰ χρόνια κυρτώνουν τὴν ῥάχιν των καὶ ἡ ἀλμη ἀσπρίζει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των. Τὸ σαλονικὶ πάλιν καποτάκι του ἐκ κιτρινωποῦ σκουτίου, ἥρχισε νὰ μαυρίζῃ οἰκτρῶς, ἐνῷ τὸ φέσι του, ἀπολέσαν τὸ λαμπρὸν χρῶμα του καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς γαλανήν φούνταν, ἡ δοιά εἶχε τελευταῖον καταντῆσει ὡσὰν ἀκαλήφη, διεκρίνετο μόνον διὰ τὴν μαύρην γύρω πλατεῖαν γραμμήν, σχηματισθεῖσαν μετὰ τριακονταετῆ θαλασσοθρεγμένον βίον.

« — Νά ! ἐγὼ εἴμαι ! σηκώνουμαι καὶ τοὺς λέω . . . »

Καὶ τὸ ἄγράπα τὸ φέσι του ἐκεῖνο δὲύλογημένος. Τὸ ἐλάτρευτο σχεδόν.

— Νά, βρέ ! ἔλεγε πρὸς τοὺς πειράζοντας αὐτὸν νεανίας μ' αὐτὸ τὸ φέσι ἐπῆγα ἐγὼ μέσ' ἐς τὴν Μαρσίλια ! 'Αειντῆτε καὶ σεῖς, ντέ ! Νά !

Καὶ κάμπτων τὸν ἀγκῶνα, προσέθετεν ἐπιθεικῶς :

— Κοτσάνι !

Καὶ τωάντι, μόνος του, μὲ τὴν εὐφύταν του ἐσχηματίσθη εἰς πλοίαρχον. Ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὁγκώδους βάρκας, διὰ τῆς δοιάς ἐκόμιζε ἀπὸ τὸ "Αγιον" Όρος κομβολόγια καὶ σφραγίδας καὶ φλάσκας, ἐμελέτησε τόσον σοφῶς τὰ τῶν ἀνέμων καὶ καιρῶν καὶ ἀστέρων, ὅστε προεγνώριζε δλας τὰς μεταδολὰς τοῦ καιροῦ. "Οσον ἀφορᾷ τὴν μελέτην τῆς πυξίδος, εἶχεν «ἄλλα σημάδια», ώς ἔλεγε, πολὺ ἀσφαλέστερα, ποὺ μόνος αὐτὸς ἐγνώριζε. Εἰς ἄκρον δὲ οἰκονόμος καὶ ἀποθλέπων πάντοτε εἰς τὴν πρόσοδον καὶ ἐπιζητῶν νὰ ὑπερβῇ τοὺς ἄλλους νησιώτας, ώς δὲ ελφίν δὲ ἀγωνιζόμενος εἰς τὸν πλοῦν

καὶ ὑπερπηδῶν τοὺς ἄλλους συγκολυμβητάς του, ἵνα μόνον εἴχε σκοπόν: νὰ ναυπηγήσῃ βρίκιον. Καὶ τὸ κατώρθωσε.

Οποία χαρὰ ὡς μαρτιάτικος ἥλιος τὸν περιέλουεν, ὅταν πρώτην φορὰν καταπλεύσας εἰς τὴν νῆσον μὲ τὸ καινουργές βρίκιον ἐκ τοῦ Δουνάδεως, ἀπεδιθάζετο διὰ τῆς λέμβου εἰς τὸ Λιμεναρχεῖον, κωπηλατούντων τῶν ναυτῶν, ἐνῷ αὐτός ἔκαμπρωνε· τὸν γύψικο σκεπάρνι· πίσω εἰς τὴν πρύμνην, στίλβων ὅλος ἀπὸ τὰς ἐρυθρᾶς λάμψεις τοῦ φεσίου του — τότε τὸ εἴχε ἀγοράσει — μὲ τὴν γαλανήν φούνταν, ἀνεμιζομένην ἐλαφρῶς, φέρουσαν ἀκόμη τὸ λευκὸν χαρτίον, δι’ οὗ οἱ τεχνῖται προφυλάττουσι τὰς μεταξωτὰς αὐτῆς κλωστάς, ἵνα μὴ συμπλεκόμεναι ἀποξαίνωνται.

Αλλ’ εἴχε μίαν μεγάλην ἴδιοτροπίαν δὲ καπετάν Κωνσταντῆν, προελθοῦσαν ἐκ τῆς πολλῆς πεποιθήσεως πρὸς τὰς ναυτικάς του γνώσεις.

Δέν γίνείχετο δῦνηγίας καὶ παρατηρήσεις ἐκ μέρους τῶν ναυτῶν, εἴτε κατὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ίστιν, εἴτε κατὰ τὴν ἐν γένει διεύθυνσιν τοῦ πλοίου. Οσάκις δὲ ναῦται ἀγνοοῦντες τὴν ἴδιοτροπίαν του ταύτην, ἥθελον νὰ δῦνηγήσωσι τάχα τὸν καπετάν Κωνσταντῆν, οὗτος ἔπραττε ὅλως τὸ ἐναντίον, ἔστω καὶ μὲ βλάβην πολλάκις τοῦ πλοίου του.

Τρίς εἴχε προσαράξει τὴν «Εὐαγγελίστριαν» ἐπὶ βράχου, διότι κατὰ τὸν πλούν τῷ ὑπεδείχθη παρὰ τοῦ ναύτου νὰ προσέξῃ, ἐπειδὴ ἐκεῖ που ἦτο ὑφαλος, ἀγνωστος τάχα εἰς αὐτόν. Καὶ δὲ καπετάν Κωνσταντῆς τὴν ἐγνώριζεν. «Ηέσυρεν ὅλες τῆς ἔρες, ὡς ἔλεγε, νὰ περάσῃ μὲ κλειστὰ 'μάτια' ἀλλὰ «τοῦ ἥρχετο ἀσχημα νὰ τὸν δασκαλεύουν τὰ παιδιά του!»

Οταν τῷ ὑπεδείχθη ποτὲ γνωστὴ εἰς αὐτὸν ὑφαλος:

— Σὺ θά με μάθης, βρε ἀγράμματε; εἶπεν δὲ Κωνσταντῆς θυμωμένος, ἐνῷ ἦτο ἔτοιμος μὲ δεξιωτάτην κίνησιν νὰ στρέψῃ τὴν πρῷραν καὶ νὰ παρακάμψῃ τὴν ὑφαλον. «Αλλ’ ἐπειδὴ τοῦ ἔγινε παρατήρησις, «δασκάλεμα» ὡς ἔλεγεν, διὰ νὰ μὴ φανῇ διτὶ δῦνηγεῖται, αὐτός, «ποῦ εἴχε φάγει τὴ θάλασσα μὲ τὴ χοῦφτα», ἐξηκολούθησε νὰ πλέγῃ κατ’ εὐθεῖαν καὶ ἰδού!

— Κράφφῳ! ἔτριξεν γη «Εὐαγγελίστρα» ἐπὶ τῆς ὑφάλου, ἐνῷ δὲ καπετάν Κωνσταντῆς, θυμωμένος ἀκόμη, προσέθετεν:

— «Οσα ἔρει αὐτὸ τὸ φέσι, δὲν τὸ ἔρει τὸ ξερό σας.

Εὐτυχῶς καὶ τὰς τρεῖς φορὰς οὐδὲν ἔπαθε τὸ ξύλινον σῶμα, ἐπὶ τοῦ δποίου ἔξεθύματε πάντοτε γη παράδοξος ἴδιοτροπία τοῦ καπετάν Κωνσταντῆ.

Καὶ ἐν ὕραις μὲν γαλήνης καὶ εὐδίας, δτε τὸ πλοῖον καὶ γη θάλασσα «πήκουσιν», οἱ δὲ ναῦται δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ διασκεδάσουν τὴν ἀφόρητον ἀνίαν τῆς ἀπλοίας, ἢ δταν οὔριον πνεῦμα εύαρέστως ώθη τὸ πλοῖον πρὸς τὰ ἐμπρόδεις καὶ μαλακά-μαλακά, ὡς τολύπη βάμβακος, προσπίπτουν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τὰ κύματα γλυκὰ μινυρίζοντα καὶ δρόσος ἀπολαυστική κατέρχεται ἀπὸ τῶν ίστιν, ἥτις τόσον καθηδύνει τοὺς ναύτας, ὥστε ἀνεπαισθήτως ν’ ἀρχίζουν τὸ

άσμα, ἐν ταῖς τοιαύταις γλυκαῖς ὥραις, δὲν εἶνε παράδοξον ἂν ἐνίστε
οἱ ναῦται ἔπαιζον μὲ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν ίδιοτροπίαν τοῦ καπε-
τῶν Κωνσταντῆ. Τὸ κάτω - κάτω τῆς γραφῆς, θὰ ἔξεθύμαινεν ἐπὶ
τῶν μαύρων πλευρῶν τῆς «Εὐαγγελιστρίας» ἢ ἐπὶ τοῦ φεσίου τοῦ
πλοιάρχου της. 'Αλλ' ἐν ὥρᾳ ἀνεμώδει καὶ κελαινῇ τρικυμίᾳ, μετὰ
δέους οἱ ναῦται περισταντο ἀναυδοὶ καὶ εὐπειθεῖς, δειλοί, μὴ τυχόν
λέγεις τις αὐτῶν ἀκαίρος προσκρούσῃ εἰς τοῦ καπετῶν Κωνσταντῆ
τὸ κτηγωδεῖς ἔνστικτον, διπερ διόλου δὲν ἦτο παράδοξον νὰ τοὺς
πνιξηγ καμμίαν γῆμέραν «ἔτσι, στὰ χορατά!»

'Η γρηγὰ Σπύραινα, θέλεις ἀπὸ τὸν γεννηθέντα ἐν αὐτῇ φόδον,
θέλεις ἀπὸ τὴν ὑπερβολικήν ἐλπίδα, ἀπέκαμε περὶ τὴν ὥραν τοῦ
έσπερινοῦ καὶ δὲν ἔφάνη πλέον εἰς τὸν βράχον. 'Ητο καὶ τόσον
δριμὺ τὸ φῦχος! Οὐχ ἦττον ἀκροωμένη τὰς πνοάς τοῦ ἀπαύστως
βοῦζοντος ἀνέμου, συχνὰ ἐπανελάμβανε:

— Οὕτε πουλὶ πετάμενο!..

'Ἐλησμόνησε καὶ τὰ προσφιλῆ της δίστιχα.

Καὶ πάλιν διελογίζετο παρὰ τὴν ἑστίαν καθημένη:

— Τίποτε παράξενο, παιδί μου, νὰ τὸν κοντραστάρισαν τὸν Ara-
ποδιασμέρον καὶ νὰ πήγαν δῆλοι σύψυχοι!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡκούσθησαν τὰ δύο μικρὰ ἐγγρονάκια της,
ἀπὸ τὸν φούρνον μὲ τὴς «κοκκώνες» εἰς τὴν ἀγκαλιὰ ζεστὲς-
ζεστὲς ἀκόμια:

— 'Ο μπάμπας, μανοῦ, δ μπάμπας!

Καὶ μόλις ἡδύναντο νὰ ἀναπνεύσουν ἐκ τῆς χαρᾶς, ἦ δποια τὰ
ἐπνιγματικά.

'Η γραῖα, ὡς νὰ ἀφυπνίσθη ἐκ τοῦ ληθάργου, ἐπετάχθη ἐκ τῆς
ἑστίας δπου ἐκάθητο καὶ ἥλθεν εἰς τὴν θύραν, δτε βλέπει τὴν γει-
τόνισσάν της:

— Τὰ συχαρίκια! 'Ηλθ' δ Γεωργάκης!

— 'Ηλθε, παιδί μου;

Τοῦτο μόνον μισομπερδευμένον ἀπήντησε κ' ἔξηλθε πρὸς τὴν
παραλίαν τρέχουσα, ἐνῷ ἡκούλούθησαν μέχρι τινὸς οἱ δύο μικροὶ μὲ
τὴς «κοκκώνες» στὴν ἀγκαλιὰ θερμαϊκούς.

'Ο καπετῶν Κωνσταντῆς συνείθετε πάντοτε τὰ Χριστούγεννα νὰ
τὰ κάμινη εἰς τὴν πατρίδα του. Εὔρισκε τρόπον πάντοτε νὰ διέρχε-
ται δι' αὐτῆς κατὰ τὰς ἀγίας αὐτὰς ἑορτάς. Ποιμήν τις, ἀπὸ πρωΐας
ἰδὼν πλοίον κατερχόμενον ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ, ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς
τὴν γραῖαν, ἥπις, ὡς εἴδομεν, ἀπὸ τὸ πρωΐ παρετήρει τὸ πέλαγος.

Καὶ ἀληθῶς περὶ τὴν ἑσπέραν ἔφάνη πλησίστιον πλοίον, κάμι-
πτον τὴν πρὸ τοῦ λιμένος ξηρὰν νησῖδα καὶ στρέφον νὰ εἰσέλθῃ διὰ
λοξοδρομίῶν εἰς αὐτόν, διότι τὴν ὥραν ἐκείνην ἔπνεις δέετατος
βορειανατολικός. 'Επειδὴ κατὰ τὴν στροφὴν εἶχε τὸν ἀνεμον ἐναν-
τίον, τὰ ιστια ἀνεστατώθησαν αἰφνης κινδυνεύοντα νὰ διαρραγῶσι,
τὰ δὲ κύματα μετ' ἀδυσωπήτου λύσσης ἐθραύσαντο κατὰ τῆς πρώ-

ρας, ὅλον δὲ τὸ σκάφος ἐκλυθωνίζετο ὡς ἐν καταποντισμῷ. Ἐνόμιζες ὅτι τοῦ θαλασσοῦ δικύροντος αἱ χαλύβδινοι χεῖρες ἐρράπιζον τὰς μαύρας τῆς πρώρας παρειάς. Ἀλλ᾽ ἦτο καλῶς διατηρημένον τὸ πλοῖον καὶ ἀντεῖχε κατὰ τοῦ δεινοῦ ἐκείνου σάλου, ὅτε τὸ ἀπαλὸν καὶ παιγνιῶδες κῦμα μεταβολλεῖται εἰς σκληροτέραν τοῦ σιδήρου βλήνη.

Οκαπετάν Κωνσταντῆς, ὃσον «παρατημένον» καὶ ἄν εἴχε τὸν ἔαυτόν του, τὴν «Εὐαγγελίστριαν» δημιούργους συνετήρει ἐν πολλῇ κομφότητι. Ἡγάπα ἔξι ἰδούσυγκρασίας τὸ μαῦρον χρῶμα. «Εστιλβε λουπὸν κατάμαυρη ἡ «Εὐαγγελίστρα». Εἴχε τὰ ἵστια πάντοτε κατάλευκα, καὶ νουργῆ.» Οσον εὐχαριστεῖτο εἰς τὸ ἴερόν του ἐμβαλώμενον βρακίον, τόσον ἐμίσει τὰ ἐμβαλώματα τῶν Ιστίων. Πρὸς τούτοις, εἴχε συνειθίσει, διτανείσπλέη εἰς τὴν πατρίδα του—ἥτο δὲ λίαν φιλόπατρις καὶ ὑπερήφανος, κατὰ τὴν πανηγυρινήν τῶν Τριῶν Ιεραρχῶν ῥίπτων ἔν ταλληρον εἰς τὸν δίσκον—εἴχε συνειθίσει νὰ ὑψώνῃ πλήν τῆς σημαίας, ἢν εἴχε μεγάλην μὲ ὥραια γλυκὰ χρώματα, καὶ ὅλα τὰ ποικιλόχρωμα ἐκεῖνα σήματα, τὰ «σενιάλα» λεγόμενα, τὰ χρησιμεύοντα διὰ τὴν ἐν τῷ πελάγει συνεννόησιν, τὰ δποῖα δ καπετάν Κωνσταντῆς εἴχε προορίσει μόνον πρὸς στολισμὸν τοῦ βρικίου του.

— Θέλω νὰ μὲ καταλαβαίνουν σὰν ἔρχουμαι, βρέ! ἔλεγε. «Ἐννοεῖται δι τοῦ εὔκολως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν κατοίκων ἡ «Εὐαγγελίστρια», οἵτινες, πολλοὶ ἥδη συνηθροισμένοι εἰς τὴν ἀγοράν περὶ τοὺς σφαζομένους χοίρους, εύρον εὐχάριστον θέαμα νὰ βλέπουν τὸ μικρὸν βρίκιον μετὰ ὑπερβαλλούσης γενναιότητος ἀφγοῦν τὴν

«... οὐδὲν εἶγιαν εἰστραμμένα πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματα . . .»

μανίαν τῶν κυριάτων. Ὁ καπετάνιος Κωνσταντῆς ἦτο ἀγαπητός εἰς τὴν πολίχνην καὶ διάκις ἔβλεπον σὲ νησιώται τὸ πλοῖον του εἰςπλέον εἰς τὸν λιμένα, ἐν πλήθει πάντοτε καὶ ὅχλῳ συνηθροῦσαντο εἰς τὴν παραλίαν θεώμενοι. Ἀλλ' ἀνέμενον πάντοτε καὶ καμπίαν ἀναποδιάν του διὰ νὰ γελάσουν. Τώρα δὲ χάριν τῆς ἕορτῆς πανηγυρικώτερος ἔγινετο ὁ εἰσπλους αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ὁ κρεοπώλης παρειτήσας τὴν ἑρακλίαν τοῦ, ἥρχισε νὰ βαρῇ τὴν σάλπιγγα ἐν μέσῳ εὐφυολογιῶν καὶ γελώτων τῶν παρεισταμένων.

— Ὁρτζα, καπετάνιος Κωνσταντῆ! ἐκραύγασε κᾶποιος ἐκ τῆς ἔηρᾶς.

— Μή, μιρέ, καὶ κάμη καμπία ἀναποδιά, καὶ εἶνε τρικυμία, ἀπίγνητης εἴλλος.

‘Ο καρός ἐξηκολούθει διατός, ἐναντίος διὰ τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὸν λιμένα’ πλήν ἡ ‘Εὐαγγελίστρα’ κατώρθωσεν ἥδη νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν εἰσόδον αὐτοῦ ἔγγὺς τῆς πόλεως καὶ ἐπρεπε μετά μίαν βόλταν νὰ ἀράξῃ ἐπιτγδειότατα.

‘Ολοι εἰχον πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα· δτε μετὰ φόρου εἰδον αἰφνῆς τὸ κομψὸν βρίκιον νὰ προσεγγίζῃ εἰς τὸ Μπούρτσι περισσότερον τοῦ πρέποντος, ὥστε νὰ «μή μπορῇ νὰ τὰ πάρῃ πλέον».

— Νά! νά! ἀκούονται φωναὶ ἐκ τοῦ πλήθους.

Καὶ τινες ἐν ταρχῇ σπεύδουν πρὸς τὴν ἔηρόνησον συνεχομένην διὰ γεφύρας μετὰ τῆς πόλεως ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὴν μεγάλην πληγματύραν, ἥτις ἔνεκα τοῦ βορειανατολικοῦ ἀνέμου εἶχε κατακαλύψει τὴν γεφύρωσιν.

— Τὴν ἐκαμε πάλι τὴν ἀναποδιά! ἐφώναξε κᾶποιος ἐκ τοῦ πλήθους.

Καὶ τριγμὸς ἀπαίσιος ἴδού ἀκούεται, ώς θραυσμένων ἔηρῶν ὀστέων πελωρίου σκελετοῦ.

‘Ο κρεοπώλης ἔρριψε τὴν σάλπιγγά του.

Οι περισυναχθέντες νησιώται ἥθελαν μὲν νὰ γελάσουν μὲ τὴν ἴδιοτροπίαν τοῦ ἀναποδιασμένου, ἀλλ' ὅχι καὶ μέχρι τοσούτου, ὥστε νὰ ἐπακολουθήσῃ δυστύχημα, θλιβερὸν πάντοτε.

‘Αλλὰ τὸ δυστύχημα ἐπῆλθε πλέον.

‘Η ‘Εὐαγγελίστρα’ εἶχε προσαράξει πλαγίως ἐπὶ τῆς βραχώδους ἔηρονήσου.

Τρόμος κατέλαθε τοὺς νησιώτας, οἵτινες εἰχον πεποίησιν δτι ἐκ τῆς γνωστῆς ἴδιοτροπίας τοῦ πλοιάρχου ἐπῆλθε τὸ κακόν. Καὶ δὲν εἶχον ἀδικον.

Διότι ἥκούετο ἀκόμη ἡ βραχνὴ φωνὴ τοῦ καπετάνιος Κωνσταντῆ ἐξηκολουθοῦσα συγχρόνως μὲ τὴν προσάραξιν:

— “Οσα ξέρεις αὐτὸ τὸ φέσι, δὲν τὰ ξέρεις τὸ ξερό σας.

* * *

‘Ιδού πῶς συνέθη τὸ κακόν.

Κατὰ τὴν τελευταῖαν βόλταν, δ Γεωργάκης, ἐκ τῆς πολλῆς χαρᾶς ὅτι ἐφθασεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ θέλων νὰ ἀράξουν μίαν

ώραν ἀρχήτερα, βλέπων ὅτι ὁ πλοιάρχος «δὲν τὰ ἐγύριζε», ἐλησμό-
νησεν ἐξ ἀφαιρέσεως μὲ ποῖον εἶχε νὰ κάμη κ' ἐφώναξε:

— Τὶ κάνεις, καπετάν Κωνσταντῆ;

Καὶ ὁ καπετάν Κωνσταντῆς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡτοιμάζετο
ἀληθῶς νὰ διατάξῃ «νὰ τὰ γυρίσουν». Πλήν, ὑπείκων εἰς τὴν ἀνε-
ξῆγητον ιδιοτροπίαν του, ἔθεώρησε καλλίτερον νὰ θραύσῃ τὸ βρί-
κιόν του, ἀφοῦ τοῦ ἔγινε παρατήρησε, παρὰ νὰ φανῇ ὅτι δὲν γνω-
ρίζει τὴν ναυτικήν.

Περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ πλοίου οὐδεμία ὑπῆρχεν ἐλπίς, ἀλλ' ὅσον
καὶ νὰ μὴ ἡτο φόβος τις περὶ τοῦ πληρώματος, συγκειμένου ἐκ

«... "Εβγα δέου, ἀρέ! ἔβγα δέου!..."

πέντε ἀτόμων ἐκτὸς τοῦ πλοιάρχου, ὅμως ἀλαλαγμός ἐπηκολούθη-
σεν ἐν τῷ ἀγορᾷ, ὅλων σπευδόντων πρὸς τὴν ἔηρόνησον. Καὶ ἐν
μέσῳ τοῦ ἀλαλαγμοῦ διεκρίνετο ὁ ὄλολυγμός τῆς γρηγᾶς Σπύραινας,
ἥτις βρεγμένον ἔχουσα τὸν γύρον τοῦ φουστανιοῦ της ἔως δύο σπι-
θαμές εἶχε διεισδύσει εἰς τὴν ἔηρόνησον συνεχῶς ἐπιλέγουσα:

— 'Ακοῦς νὰ πάγ μὲ τὸν 'Αναποδιασμένον! 'Ακοῦς νὰ πάγ μὲ
τὸν 'Αναποδιασμένον!

Καὶ ἄλλοτε πάλιν, φωνάζουσα πρὸς τὸν υἱόν της:

— "Εδγα δέου, ἀρέ! ἔδγα δέου!"

'Αλλ' οἱ ναυταὶ ἔμενον ἀκόμη ἐντὸς τοῦ σκάφους, νομίζοντες
ὅτι καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν κατοίκων θὰ ἥδυναντο νὰ τὸ
σώσουν.

‘Ο καπετάν Κωνσταντῆς, ώς νὰ μὴ συνέδῃ τίποτε, καὶ ώς νὰ μὴ
ήτο αὐτὸς αἴτιος τῆς καταστροφῆς του, κατεγίνετο καὶ αὐτὸς μετα-
βαίνων ἀπὸ τῆς πρύμνης εἰς τὴν πρῷραν καὶ ἐκφωνίζων ἀσυναρτή-
τους φράσεις.

‘Αλλ’ ὅλα εἰς μάτην. ‘Ο σφοδρός βορειοανατολικός, κραταιῶς
πλαταγίζων ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου καὶ ὥθιν αὐτὸς πάντοτε
κατὰ τῶν βράχων, διέρρηξε τέλος αὐτό, ὅπερ διεσπάρη ἐν τῷ τετα-
ραγμένῳ λιμένι εἰς ίστούς, ίστια, σχοινία, ξύλα, καὶ τὰ διάφορα
ἄλλα ἔπιπλα τοῦ πλοίου, ἀτινα ὅλα ἀναμίξει, οἰκτρά ναυάγια, πλησ-

« ‘Ατάραχος καὶ γαληνιαία καθημένη παρὰ τὴν ἑστίαν . . . »

σόμενα ἀσπλάγχνως ὑπὸ τῶν κυμάτων, συγκρουόμενα, βυθιζόμενα
καὶ πάλιν ἐμφανιζόμενα ἐν μέσῳ τῶν ἀφρῶν καὶ προσκρούοντα
κατὰ τῶν βράχων ἐπιμόνως, ἀπετέλουν ἀπερίγραπτον καὶ φοβεράν
εἰκόνα ναυαγίου. ‘Αλλ’ ήτο καὶ τριάκοντα ἐτῶν βρίκιον. Οἱ δὲ ναῦ-
ται, μόλις ἐπρόφθασαν καὶ περιέσωσαν τὰς κασσέλας των. Ἐπῆλ-
θεν ἡ νύξ, κελαινή καὶ ἀνάστερος. Νέφη μελανόφαια κατεπλάκωσαν
τὸ στερέωμα καὶ νιφάδες χιόνος πυκναὶ ὑπελεύκαζον τὰς στέ-
γας καὶ τὰς ὁδούς. Οἱ νησιώται τεθλιμμένοι βεδαίως διελύθησαν.
‘Εκαστος μετέβη εἰς τὸν οἶκον του διὰ νὰ ἐγερθῇ μετὰ τὰ μεσά-
νυκτα εἰς τὴν χαρμόσυνον ἀκολουθίαν τῶν Χριστουγέννων. Οὕτε
τὸ σύνηθες ἄσμα ἡκούσθη ἐπὶ πολὺ ἔνεκα τοῦ ὑπερβολικοῦ φύ-

χους, διότι τὰ παιδία, ἀτενα συνήθως ἐν δημίλοις περιέρχονται τὰς οἰκίας, δὲν ἔτολμων νὰ ἔξελθωσι. Και μόνον οἱ παιγνιδιάτορες, δύο μόνον γηλικιώμενοι ἄνδρες, δὲν εἰς μὲ τὸ βιολίον, δὲ ἄλλος μὲ τὸ λαγοῦτον, κατώρθωσαν νὰ περιέλθουν οἰκίας τινάς «γιὰ τὴν καλὴ χρονιά».

Μετ' ὅληγον ἔσθισαν καὶ τὰ φῶτα τῶν ὁλίγων οἰκιῶν, ἐν αἷς φαινεται ὅτι περισσότερον γῆγρύπνησαν. «Ησαν οἰκίαι νεονύμφων, οἵτινες γητοίμαζον ἀφ' ἐσπέρας τὰ χρυσᾶ στολιδία, τὰ δποῖα θὰ ἐφόρουν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαστράπτουσαι.

Πλήγιον ἔξω, εἰς τὰ Ἀλώνια, οἰκίσκος τις μονόροφος διετήρει τὸ φῶς του ἀκόμη, ὑποφαινόμενον ἐκ τῶν χασμάδων τοῦ παραθύρου. Ἡτο δ οἰκίσκος τῆς γρηγᾶς Σπύρωνας, γῆτις, καινουργές σάλι φέρουσα ἐπὶ τῶν ὄμβων, ἀτάραχος καὶ γαληνιαῖα καθημένη παρὰ τὴν ἐστίαν, ὑπὸ τὸ ἀσθενὲς φῶς ἐλαιολυχναρίου, ἐγυάλιζε μετὰ μητρικῆς ἀγαλλιάσεως τὰ ὑποδήματα τοῦ υἱοῦ της, δστις, πλησίον τῆς πυρᾶς, ἀνεπαύετο τεταραγμένον ὕπνον ἀκόμη, διότι ἀνελογίζετο τοιως καθ' ὕπνους ὅτι ἐγένετο αἴτιος τόσης φθορᾶς. Παρέκει ἐκοιμῶντο δμοῦ ἐπὶ ἔνδος κιλιμίου τὰ δύο μικρὰ ἐγγονάκια τῆς γραίας, μὲ τῆς «κοκκώνες» στήγη ἀγκαλιά, ἐνῷ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν παιδίων ἔκειντο δύο ζεύγη ὑποδημάτων ἐκ πρασίνου αἰγάλεως δέρματος, καινουργῆς, συνδεδεμένα διὰ τοῦ σχοινίου ἀκόμα, δῶρον τοῦ νεοελθόντος ναύτου.

«Οσα ξέρει αὐτὸ τὸ φέσι, δὲν τὸ ξέρει τὸ ξερό σας . . . »

Τὴν ὥραν ἔκεινην ἀκόμα, γέρων τις διήρχετο τὴν ἀγορὰν ἀσκεπής, διάδροχος καὶ χιονισμένος, μετὰ τριγμοῦ ἐλαφροῦ σχηματίζων τὰ βαρέα τῶν ὑποδημάτων του ἵχνη ἐπὶ τοῦ λεπτοῦ τῆς χιόνος στρώματος. Ἐπροχώρει ἀργά-ἀργά ὡς κεκυφώς καὶ ἀποστραγγίζων διὰ τῶν χειρῶν του τὸ κατάθρεκτον ἐκ τῆς θαλάσσης φέσιον,

τὸ δποίων εἶχε χάσει, τὴν ὥραν τοῦ θλιβεροῦ ναυαγίου καὶ τὸ τελευταῖον λείψανον τῆς φούντας.

Τότε δὲ Ἀναποδιασμένος μουρμουρίζων ἀκόμα, ὡς νὰ μὴ ἔπαθε τίποτε καὶ ὡς νὰ μὴ εἶχε ποτὲ βρίκιον:

— "Οσα ξέρει αὐτὸ τὸ φέσι, δὲν τὰ ξέρει τὸ ξερό σας!"

ΑΛΕΞ. ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

"ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ,,

ΝΟΜΑΣΘΗ Ἀραιγένημας ἡ χρονικὴ περίοδος ἀπὸ τοῦ 1453 ἕτους τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως μέχρι τοῦ 1610, ὅτε ἀπέθανεν Ἐρρίκος ὁ Δ', διότι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὰ Γράμματα, αἱ Ἑπιστῆμαι καὶ αἱ Τέχναι, εἰς βαθὺν ὑπνώτουσαι ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς λήθαργον καὶ εἰς ἐντελῆ εὑρισκομέναι παρακμὴν καθ' ὅλον τὸν ἄγονον καὶ ὀπισθοδρομικὸν Μεσαίωνα, ἀνέλαβον τότε νέαν ζωήν, νέον δὲ πνεῦμα καὶ νέα ὅθησις παραγωγῆς καὶ τελειοποιήσεως ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς οἰκάδους τῆς πνευματικῆς δράσεως κατὰ τὴν 150ετὴ ταύτην ἐποχὴν, ἢτις ἔχει νὰ ἐπιδειξῃ καὶ τὰς πλείστας τῶν ἀνθρωπίνων ἐφευρέσεων. Τό διεύθυντα, λυτρωθὲν καὶ χειραφετηθὲν ἀπὸ τῶν προλήψεων καὶ τῶν δεισιδαιμονίων, ιδίως δὲ ἀπὸ τῶν ιεροκρατικῶν δογμάτων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, εἰσῆλθεν εἰς νέους δρόμους πολιτισμοῦ καὶ ἐρεύνης. Τότε τὰ ἀρχαία γράμματα καὶ ἡ ἀρχαία τέχνη ἐγένοντο ἀντικείμενον λατρείας, ἀνεζητήθησαν, ἐμελετήθησαν, διεφωτίσθησαν μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἀφύπνισαν τὰ κοιμώμενα πνεύματα τοῦ μέσου αἰῶνος. Οὕτως, εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, ἐκλήθη «ρυθμὸς Ἀναγεννήσεως» δὲ οἰκοδομικὸς τύπος τοῦ ΙΕ' καὶ ΙΓ' αἰῶνος χαρακτηριζόμενος ἐκ τῆς ὑποστροφῆς τῆς Τέχνης εἰς τοὺς ἀρχαίους ρυθμούς Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων. Τότε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως, ἢτις δικαιοῦται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ λαμπροτάτη περίοδος τοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνεφάνησαν οἱ μεγάλοι περιηγηταὶ καὶ θαλασσοπόροι, πρώτης τῆς Ἰταλίας δούσης τὸ μέγα παράδειγμα, οἵτινες, ἔλευθεροι τὴν σκέψιν καὶ τὴν συνείδησιν, ἔξηρευνησαν τὴν γῆν, ἀνεκάλυψαν νέους κόσμους, καὶ διέχυσαν τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς δρίζοντας πάντη ἀγνώστους καὶ ἀνεξερευνήτους.

"ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ,,

Κυρίως λέγεται «Ἀραιμόρφωσις θρησκευτικὴ» ἡ κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα γενομένη ἀπόσπασις μεγάλου μέρους τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῆς δροίας πρῶτων πάντων ἀπέστησαν οἱ Ἀλβιγγροὶ τῆς Γαλλίας δὲ Οὐτκλεφ τῆς Ἀγγλίας καὶ δὲ Ιω. Χούς